

Зоран Петровић Пироћанац*

РАДИОГРАФИЈА НОВЕ НЕМАЧКЕ ГЕОПОЛИТИЧКЕ ДОКТРИНЕ

(„Нова моћ. Нова одговорност“ Елементи немачке
спољне и безбедносне политике за свет који се мења)**

Сажетак

Овај рад настоји да радиографски анализује међународно изузетно значајно и индикативно сложено виђење немачке будућности, обухваћено у пет целина немачке нове геополитике: јачању трансатлантске сарадње, односима Немачке и међународног поретка, односима Немачка и Европе, немачким стратегијским односима и улози Немачке у међународној безбедности.

Немачка држава окупила је 2013. године 52 угледна стручњака у мултидисциплинарни тим који је, у вишемесечном интензивном раду, сачинио „елементе немачке спољне и безбедносне политике за свет који се мења.“ Резултат је педесетак страница виђења Немачке и света у Двадесетим и Тридесетим годинама XXI столећа. Прецизније, мислимо на дајестеирану верзију доступну међународној стручној јавности, док детаљну верзију могу, наравно, да читају само припадници немачке руководеће номенклатуре.

Сам почетак колективног промишљања немачке будућности неодољиво подсећа на пословичну и „булдожерску“ вековну самувереност немачких стратега, управљача

* Научни сарадник, Институт за политичке студије, Београд.

** Овај рад је настао као резултат рада на пројекту бр. 179009, а који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

и геополитолога: „Немачка никада није била толико просперитетна, безбедна и слободна као данас. Но, моћ и утицај повлаче за собом одговорност. То такође значи да она мора да преузме и нове одговорности.”

Очито је офанзивно стратегијско расположење и атмосфера у редовима немачке политичке класе, што провејава у „Новој моћи, новој одговорности“. Немачка држава за себе једино чврсто место у клубу најзначајнијих и економско и војно најјачих држава света у XXI и сви њихови макро политичко - економско - војни планови стреме том циљу.

Они овим документом дефинитивно показују да су деценије њиховог суспрезања на светској сцени, прошле. И заиста све више наликују новој варијанти старог сна о *Neues Deutschland*.

Кључне речи: Атлантски савез, трансатлантска сарадња, међународни поредак, Европска унија, међународна безбедност, ново стратегијско окружење, транснационална европска мултиразинска демократија.

На овом прворазредно значајном стратегијском пројекту немачке политике стоје потписи 52. немачка стручњака за спољну политику, чланова парламента, угледних новинара. Уочљиво је значајно бројно присуство и чланова неколико водећих немачких *тинк танк* института, међу којима и Немачког Маршаловог Фонда САД.¹ Аутор ове стратегијске радиографијске пројекције будуће немачке геополитике и концепције спољне политике тврди како је реч о концепту са далекосежним последицама по саму Немачку, Европу, НАТО и свет.²

На педесетак страница јавности доступних понуђених немачких виђења будућег света и официјализовања Немачке као незаобилазног фактора света у 21. столећу, колективни аутор је пројекат рашчланио на пет тема: 1. Јачајући тран-

1 Видети: списак немачких стручњака у Анексу.

2 Иако је ово дајцестирана верзија ширег колективног рада, тек у облику намењеном политичкој јавности света, из ње се назиру и виђења Европе и света који нису имплиците помињани. Видети: New Power New Responsibility. Elements of a German foreign and security policy for a changing world, *SWP Stiftung Wissenschaft und Politik, Deutsches Institut für Internationale Politik und Sicherheit, The German Marshall Fund of the United States G | M | F*, 2013.

сатлантску сарадњу; 2. Немачка и међународни поредак; 3. Немачка и Европа; 4. Немачка и њени стратегијски односи; и 5. Немачка и међународна безбедност.

Ови „елементи немачке спољне и безбедносне политике за свет који се мења“ стављени су на увид стручној јавности уочи захуктавања украјинске кризе, тј. кризе између Русије с једне и САД и ЕУ с друге стране. Одмах да укажемо - и нова немачка доктрина свакако, уверен је аутор, спада у шири контекст сукоба Запада и Истока. Главна мотивација за акцелерацију западних геополитичких тежњи свакако је интензификовање западне стратегије долажења до конкретних резултата у енергетским ратовима, који се већ годинама разбуктавају светом. Ту је линија интереса јасна - енергија је на Истоку, Западу све драматичније недостаје енергија и учиниће све да либерални концепт капитализма не стане и изазове огромне социјалне потресе.³ Исток јача, креће у сопствена економска и политичка савезништва (БРИКС је моћна најаву тог тренда, који је потврђен објављивањем оснивања сопствене развојне банке) и никако неће дозволити пљачкање својих ресурса.⁴ У тој актуелној слици ресурсно подељене планете појавила се и нова немачка доктрина. Ма како Немци, с једне стране одлучно критикују Русију због „отимања“ Крима и њеног понашања у украјинској кризи, с друге стране су послали своје најзначајније привреднике у Москву, да покажу како економски односи никако неће бити поремећени.⁵

Но, како је Берлин првенствено део Вашингтерне у међународним односима, сматрамо да Немачка чврсто стоји уз Вашингтернине агресивне планове у енергетском рату планете, који је одавно започео. Такође смо уверени да наставља-

3 Видети: З. Петровић Пироћанац, *Геополитика енергије*, Институт за политичке студије, Центар „Југоисток“, Београд, 2010.

4 Аутор у својим радовима савезништво САД и ЕУ назива Вашингтерном, оцењујући стратегијску и војну улогу Вашингтона директивном, чак неприкосновеном, у том односу. Видети: Зоран Петровић Пироћанац, *Вашингтерна и Срби. Од Труманових јаја, до Клинтоновог осиромашеног уранијума*, Институт за политичке студије, Београд, 2013.

5 Притом се заборавља да Руси нису присајединили Источну Украјину, већ Крим, који је отуђен од Русије вулгарном неправном одлуком Политбироа КПСС у време Хрушчова Шездесетих прошлог века. То је наликовало на манир негдашњих царева у ситуацијама када елегантно поклањају истакнутим поданицима из редова аристократије делове свог царства. Прималац је овога пута била чланица СССР - а Украјина.

ње овакве нео - колонијалистичке политике према Трећем свету и Русији, ни Немачкој, ни Европи, а ни САД засигурно неће донети пљачкашку енергетску победу. Русија више никада неће дозволити да њени становници бране Европу, погине их притом готово 25 милиона, да би се потом појавили Американци као ослободиоци. Американци поново офанзивно желе да опколе Русе у најближем суседству, а Руси су, све говори, одлучни да то више не толеришу, а притом нису уплашени армагедонским махањем америчким ракетама пред границама Русије. САД и Европа, тако бар статистички изгледа стање ракетних арсенала Москве, могу само да изазову планетарну катаклизму. Руси овога пута, све анализе указују на то, неће устукнути. Чак ни пред актуелним вишемесечним америчким режирањем ескалације сукоба Украјине и Русије.

I „Јачајући трансатлантску сарадњу“

Прва реченица новог немачког манифеста виђења будућег света делује неизбежно асоцијативно и показује да немачка геополитичка концепција никада неће бити суштински другачија од оне која је пре више од 120 година почела да сања о *Drang nach Osten*. *“Немачка никада није била толико просперитетна, безбедна и слободна као данас. Но, моћ и утицај повлаче за собом одговорност. То такође значи да она мора да преузме и нове одговорности.”*

Немачки стручњаци и у најновијем геополитичком концепту дефинишу прошлост своје земље (главног узрочника два катаклизмична светска рата, пре свега због покушаја енергетског пљачкања планете и нацистичких намера затирања словенских и јеврејског народа), пре 1990., као доба настојања надилажења прошлости и остваривања будућности. *„Из немачке прошлости је следила безусловна преданост људском достојанству, слободи, владавини права и демократији, као и међународном поретку заснованом на универзалним нормама. Ова преданост остаје валидна. Немачки циљ националног јединства и опасност са Истока постали су основа за њихову интеграцију у Европу и Атлантски савез.“*⁶ „Опасност са Истока“ није, као вековна мантра,

6 Видети: *New Power: New Responsibility. Elements of a German foreign and secu-*

нестала ни из појмовног апарата политичке класе Немачке ни у XXI столећу.⁷

Као многе стратегије савременог света, као и УН, ЕУ и САД, Немце изузетно занима и тема порађања новог поретка света, као и криза процеса европске интеграције. Констатујући и истину да је „Немачка је поново задобила свој формални суверенитет под међународним законом“, аутори новог геополитичког виђења света, не крију ни како је њихова земља „изложенија глобализацији него многе друге земље. Њени грађани су дубоко интегрисани у Европу и умрежени су глобално, а њене компаније делују на свим континентима. Немачка има користи као мало других земаља од глобализације.“⁸ Даље се набраја како Немачкој предстоје и „предузимање већих напора но икад, како би се прилагодила управљању регионалним и глобалним структурама спрам нових изазова..., као и „предузимање вођства одлучније и чешће.“

„Немачко ново стратегијско окружење“

Берлинска геостратегија не затвара очи пред убрзаним технолошком револуцијом света, бројним „политичким, економским и друштвеним мрежама које обухватају готово читав глобус,“ те „физичким простором, информацијама и идејама кроз кибер простор,“ нити пред „незабележеним степеном међузависности и рањивости, са дубоким последицама за аутономију нација држава.“⁹ Притом је јасно да је прохујало време тражења одговора за управљање ризика и заштите од претњи у оквиру појединачних нација. Аутори констатују и да су државе и даље на глобалном плану кључни актери светске политике, а „моћ, надметање и географија

---

city policy for a changing world, p. 2.

7 Једини пут када су Руси (као Совјети, додуше) кренули на срце Европе, било је 1945., као последица подлог наговарања Вашингтона и Лондона, како би што више избегли сопствене губитке. СССР се тукао за ослобађање Европе од Хитлера, за то крваво платио животима 20- 25 милиона својих грађана, да би пола века касније Американци и добар део Европе потпуно игнорисали, ниподаштавали повремено, ову трагичну истину. Без античке храбрости и погубељи Руса, Европа не би била ослобођена, то је зацементирана истина историје Европе XX столећа.

8 *New Power. New Responsibility. Elements of a German foreign and security policy for a changing world*, p. 3.

9 *Ibid.* p. 4.

су и даље кључне одреднице међународних односа. Традиционалне претње - рат, пролиферација оружја масовног разарања - настављају се постојано.“ Негативне последице глобализације су и „убрзана приватизација и индивидуализовање насиља у облику тероризма и организованог криминала.“ Не заборављају се ни многи други прекогранични фактори ризика, реалне претње „суверене моћи државе: климатска промена, демографије, неконтролисана миграција, ресурсне и прехранбене несташнице, пандемије, као и слабе и посрћуће државе.“

Било је немогуће да аутори игноришу глобалну финансијску кризу започету 2008., која се снажно осетила на обема странама Атлантика, „у виду политичких и институционалних ћорсокака, или успеха популистичких покрета.“ Они такође снажно и неупитно стају уз моћ САД - а, којој се, поново, у виду одлучујуће помоћи Маршаловог плана разореној Немачкој, отворено и одлучно одаје признање за сав напредак Европе коју Немачка предводи. „А моћ која је гарантовала тај поредак деценијама, Сједињене државе, наставља да буде, барем у догледној будућности, једина суперсила са глобалним дometом и вољом да наметне поредак на земљиној кугли. Мада Сједињене државе - свесне својих редукованих ресурса - шаљу јасне сигнале да ће њихов ангажман у свету бити селективнији у будућности, и да ће њихова очекивања од партнера бити одговарајуће виша. То значи да ће Европа, и Немачка посебно, морати да се баве знатно бројнијим зацацима и одговорностима.“¹⁰

Немачки стручњаци баве се, наравно, и отвореним питањима нове безбедносне архитектуре Европе и света и констатују да су у транзицији све три „институције које су пружале оријентациони оквир немачкој спољној политици у глобалном пост - ратном поретку током преко пола столећа - Сједињене државе, НАТО и Европска унија. Све три пролазе кроз фундаменталне расправе међу својим чланицама око њиховог смисла, плаћања и архитектуре.“¹¹

10 Ibid. p. 4.

11 Занимљиво је да ни једна земља не пренебрегава питање издатака у оквиру НАТО и других за њих кључних институција. Србија и у овоме исказује неразумна понашања. Најбољи пример је што је Србија вероватно једина земља на планети која не наплаћује „земљарину“ НАТО бази на својој територији. Реч

„Немачки циљеви, вредности и интереси“.

Језгровит пасус горњег наслова најбоље илуструје карактеристичан стил који проистиче из начина стратeгијског размишљања снажне државе неусахлог колонијалистичког духа Немачке. А таква је несумњиво немачка стратeгијска мисао била у протеклих барем 120 година. За разлику од индивидуалних стилова некадашњих интелектуалних стубова великонемачке геополитике, попут Раушнинга, Рацела, или Хаусхофера, на пример, данашњи колективни геополитички немачки дух, у обличју тима који је израдио програм који анализујемо, сасвим је „увукао канџе“ и нуди „меке“ ставове. Ево илустрације: „*Немачка преданост људском достојанству, слободи, демократији, владавини права и једном међународном поретку који је заснован на универзалним нормама, остаје валидна, као што је и њена предасност да ради унутар оквира Уједињених нација, Европске уније и Атлантске алијансе.*“ Тек успут да противставимо овој реченици кључну улогу Немачке у разбијању Југославије, у „поповању“ Русији за догађаје у Украјини, у прећуткивању амерички спонзорисане нескривене улоге пронацистичких снага у Кијеву, у технологији државног удара који су водиле тајне службе Вашингтерне, дакле и Берлина.¹²

је о бази Бондстил, на око 700 хектара површине. Вашингтерна је користи већ пуних 15 година, а да ни цента није платила земљи домаћину. Заправо, земљиште је хајдучки присвојио Стејт департмент, уз најважнију напомену - Србија није чланица НАТО пакта!

- 12 *New Power. New Responsibility. Elements of a German foreign and security policy for a changing world.*, р. 5. Не треба да сметнемо с ума, никада, улогу канцелара Хелмута Кола у припремању хрватског отцепљења. Најбољи сведок немачких непочинстава је израелски обавештајни аналитичар, Јосиф Бодански, који је помагао републиканској комисији америчког Конгреса током грађанског рата у Југославији. У једном разговору са овим аутором, 1996. године, у *Canon* згради, у комплексу Конгреса у Вашингтону, Ј. Бодански је био изричит око поменутог „шуровања“ Хелмута Кола са Хрватима. Кол је био архитекта хрватског сецесионизма. Он је довео у Немачку Фрања Туђмана Осамдесетих, да договарају детаље сецесије, да успешно повежу хрватске партизане, усташе и домобране у јединствени фронт, суштински против Србије. Не либимо се да овај значајан детаљ *историје садашњости* нашег простора увек помињемо, јер је битан за васпитање будуће политичке класе Србије. Хелмут Кол је значајан политичар Немачке, али је Немац који није заборавио нацистичку прошлост својих и увек када је требало демонстрирао је тај болесни, готово

Када критикујемо Немце, не пада нам на памет да одустанемо да учимо од њих, од њихове способности „да примене реформе које су очувале њену компетитивност и способност за иновирање - али дугује чак и више за своје успехе као трговинска и извозна нација. Њено само постојање зависи од размене(људи, добара, ресурса, идеја и информације)...Јака Европа и либерална Немачка ће такође морати да чешиће предводи у будућности.“¹³ Вођство - ево једне од најомиљенијих немачких речи. Потом и -жртвовања. И аутори овог немачког геополитичког програма сматрају да жртве вреди чинити и констатују: „Једино стил вођства које је озбиљно предано грађењу консензуса и уравнотежавању интереса може да рачуна на успехе у међународним односима. Немачка мора да игра већу улогу у обликовању глобалних послова, али ће она, или да то чини заједно са другима, или ће да застави све то заједно.“¹⁴

„Партнери немачке спољне политике“

У овом одељку геополитичког виђења спољнополитичке будућности Немачке, аутори сугеришу да држава „настави да дела са партнерима, старим и новим: са доказаним пријатељима и савезницима који слично мисле, каткад чак са изазивачима.“ Препоручују се чак и земље недовољног, или никаквог демократског капацитета (rogue states). Иза оваквог, делимично збуњујућег принципа, свакако стоје тиме отворене стратегијске могућности сарадње са земљама сиромашног демократског капацитета, али које готово редовно поседују енергетски потенцијал који Немце увек занима. То суштински значи настављање сарадње и са земљама попут Саудијске Арабије и сличних тоталитарних владавина.

Ипак, Немци не заобилазе проблеме посусталог међународног поретка, „највећег од свих изазова спољне по-

---

конгенитални геополитички порив Немаца. Што се Срба тиче, Хелмут Кол је заувек непријатељ! Видети: Yossef Bodansky, *Offensive in the Balkans*, The International Strategic Studies Association, Alexandria, Virginia, 1995., и: Јосеф Бодански, *Неки то зову мир. У ишчекивању рата на Балкану*, З. Петровић: Југоисток, Београд, 1998.

13 *New Power. New Responsibility. Elements of a German foreign and security policy for a changing world.*, p. 5.

14 *Ibid.* p. 5.

литике“, за који отворено сугеришу нужност „обнављања, прилагођавања и реорганизовања“ и тврде да не може бити на грбачи иједне земље саме. Сами себи замерају што је у прошлости „Немачка била селективна и оклевала је чак и у нуђењу идеја, или бивајући истурена борбена линија иницијатива, барем у односу на своју економску снагу, геополитички клин (geopolitical clout) и међународни положај (international standing). У том смислу, у свакој процени, Немачка остаје глобални играч у ишчекивању (global player in waiting).“¹⁵

У тако немачком пориву да предводе, нуди се опренија формула- и чешиће у будућности. Дају до знања да суштински другачије данас поимају иницијативе ове врсте и довођење других земаља до тога да их (добровољно) следе. Наводно, „то пре значи инвестирање у дугорочне односе и компромисе. То позива на стрпљење и емпатију. Ова врста сарадничког вођства доноси са собом жртве...Немачка мора да игра већу улогу у обликовању глобалних послова, али она или то чини заједно са другима, или све заједно зауставља.“¹⁶

II „Немачка и међународни поредак“

Промишљајући проблеме полицентричног света XXI столећа, немачки бројни тим антициповања немачке стратегије у њему, констатује: „Немачка има користи као мало других земаља од глобализације и од отвореног, миротворног и кооперативног међународно покрета, који то чини могућим. Истовремено, Немачка посебно зависи од тога да овај поредак добро функционише, и посебно је рањива и пријемчива на ефекте сметњи у систему. Заштита и прилагођавање међународног поретка мора стога да буде врховни стратегијски циљ - ако је сам изван сопственог интереса.“¹⁷

Међународни поредак данас је и даље, и по Немцима, дело САД и западних победничких сила од 1945., које су свет увеле у правила Уједињених нација, која уређују

„готово све аспекте јавног живота, од људских права, преко мира и безбедности, до економије, трговине и разво-

15 Ibid. p. 8.

16 Ibid. p. 9.

17 Ibid. p. 12.

ја. Током времена, глобална општа добра, попут Арктика, океана, ваздушног простора и космоса били су укључени... За Немачку је активно учешће у том поретку током деценија било и појачивач утицаја и извор легитимитета.“¹⁸

Ауторе ове геополитичке студије брине и то што је архитектура међународног поретка под огромним притиском, уз „глобалну финансијску и дужничку кризу, контра - силе попут климатских промена, демографских пораста, неконтролисаних миграција, сиромаштва и социјалних диспаритета, етничких и верских тензија, растућег надметања све већег броја акционара, недостатних ресурса, хране, и приступа трговинским рутама и технологијама. Чак и глобална општа добра се све више оспоравају и подлежу расправама над приступом, коришћењем и правима на експлоатацију.“¹⁹ Немачки стручњаци констатују и да „ове фрагментирајуће и центрифугалне силе чине државе рањивима, а владину политику мање контролишућом. Ово је чак више случај за међународно владање и њене институције.“

Њихова размишљања, очито, у свему теже да садрже основне принципе међународних односа Вашингтерне, којој чврсто припадају. Зато инсистирају на томе да је

„глобализација редуковала снагу држава, чак и најјачих, те учинила свет, због свих постигнућа у слободи, мањим и мање оспораваним.“²⁰ Но, за овом констатацијом следи још индикативнија, она о глобалној промени моћи (the global power shift). Немци тврде како САД заправо „не желе више да само оне играју улогу глобалног хегемона и гаранта међународног поретка. ЕУ, која и даље води борбу са финансијском кризом и њеним последицама, сада се појављује као она која нити жели, нити је кадра да преузме сличну улогу. Способност Запада да успоставља агенде и гради коалиције смањује се. Резултат је лидершипски вакуум на глобалној разини.“

²¹ Зато Запад брину „нови играчи“, израњајуће економске силе, који долазе са планетарног Југа, из Евроазије пре свега.²²

18 Ibid. p. 12.

19 Ibid., p.12 -13.

20 Ibid., p.13.

21 Ibid., p.13.

22 На почетку последње деценије XX stoleћа, француски генерал Галоа, човек бриљантног стратегијског ума, снажно је указивао на развој Евроазије и

Немачка је заговарала и промовисала овај развој и користила се њим „као новим трговинским и инвестиционим тржишта, производећи тако високе профите, уз „стратегијска партнерства.“ Ипак, немачки стручњаци те „устостављене институције контратеже“ (Евроазијска унија, БРИКС развојна банка), и даље не виде као чврсто успостављен алтернативни блок.

Као међународну обавезу немачке државе у грађењу бољег света, овај тим предлаже придржавање „фундаменталних вредности људског достојанства, слободе, закона права и доброг владања, демократске партиципације, глобалне економије социјалног тржишта, одрживог развоја, мира и безбедности. Полазна тачка за сваки напор у реформи мора да буде садашњи либерални и сараднички светски поредак.“ Овде непристрасни аналитичар не може да пренебрегава чврсто пристајање ове велике групе немачких стручњака уз већ доказане погубне последице разулареног и алавог либералног капитализма по огроман део светског становништва. Немачка политичка класа, оваквим залагањем својих истакнутих стручњака, заправо нескривено пристаје уз свој крупни капитал, значајну полуку Вашингтерниног глобалног система. Исказује тако и своју одлучност да официјализовано припада „ешалонима врха међународног управљања.“

Фасцинантна је и брзина продирања немачке политике у врх „светске владе“, коју и даље форсирају политички кругови у САД. Сетимо се да су Немци учествовали у бомбардовању Србије 1999., наводно тек у посадама авиона АВАКС, али од јуна 1999. и на тлу, добивши своју окупациону зону на КиМ - у. Деценију и по касније, Немци се понашају као да су заувек избрисали своју злочиначку војну прошлост, па препашћујуће дрско траже за себе „да преузму одговорност за међународни поредак, да треба да буду представљене у Савету безбедности. Ово укључује Немачку, а већ је европска столица у Савету безбедности дугорочно пожељна.“²³

њеног неминовног превладавања на планети у 21. столећу. Галоа је свакако предњачио међу геополитолозима света у уверењу да ће Евроазија предводити човечанство у економији и његова мисао је свакако привлачила пажњу међу стручњацима земаља данашњег БРИКС - а.

23 *New Power. New Responsibility. Elements of a German foreign and security policy for a changing world.*, p.14.

Ево, експлиците, тог препознатљивог бљеска класичне немачке геополитичке тежње да се влада светским пословима. Савремени мотив за овакво размишљање је, понављамо, као и код свих других сила, у трагању за недостајућим енергентима. Стога су у немачком фокусу и „нове технике вађења сировина и бушења у дубоком мору за нафту и гас, топлења поларних ледених капа, или приватизације космоса“²⁴. Те области су „нерегулисани, све оспораванији простори.“²⁴ Немци се залажу и за заштиту глобалних општих добара, што се односи и на ваздушни простор и космос (сателите) и светске океане (телекомуникационе каблове). Ова анализа не заборавља ни кибер - простор и његов „потенцијал за конфликт, од кибер рата, тероризма и шпијунаже, до организованог криминала и банкарства у сенци. „

У новој немачкој дефиницији државе фигурише и „обликујућа моћ у међународним пословима, ако је кадра да реши проблеме и сукобе који погађају делове или читаву међународну заједницу.“ И кључна дефиниција: „Изнад свега, утицајем баратају државе које демонстрирају то да их воде принципи легитимности у њиховим напорима да обликују међународни поредак.“ Немачки стручњаци нису одвојени од реалности, те заговарају компромисе и уступке на међународном плану, уз истовремено „веће притиске у интересу глобалне одговорности код израњајућих сила.“ Преведено на практични језик деловања на проблематичним тачкама планете, чак и војним средствима, немачко стратегијско виђење је сада огољено, чак и претеће: *“Другим речима, тамо где су понуде за компромис, или решење свађе, учињени узалуд, Немачка мора да има вољу и да је кадра да користи војну силу у оквиру колективних мера које је санкционисао међународни закон (или барем да уверљиво прети његовим коришћењем), како би била кадра да заштити та добра, норме и колективне интересе.”*²⁵

24 Ibid., p. 15.

25 Ibid., p. 16.

III Немачка и Европа

Треће поглавље анализе залаже се у потпуности за настављање пројекта Уједињена Европа, супротстављајући се свим анализама које заговарају уважавање „природног краја ЕУ, после 60 година резултата“, што би значило зхамрзавање постојећег чланства, чак и смањивање броја чланица. Немци том песимизму супротстављају уверење да европска интеграција тек почиње. *„Изазов сада јесте да се обезбеди и европски капацитет да дела, и њен демократски легитимитет у ери глобализације и израњања нових сила. Економска и политика интеграција дале су европским државама међународну силу- снагу коју чак ни велике европске нације више не могу успешно да носе саме. Без продубљивања европског пројекта, Европа неће издржати пред изазовима глобализације.“*²⁶

На питање: зашто Европа?, немачки експерти кажу за своју „глобално умрежену земљу“ да *„има витални интерес за успех европске интеграције, из које је имала користи више од било које друге државе чланице. У исто време, њена историја и смеиштеност у средишту Европе, али чак и више њена садашња економска снага и нова геополитичка тежина, поверавају посебну одговорност Немачкој за очување и развој Европске уније.“*

*Немачка ће морати да прузме вођство на овом пољу чешиће и одлучније, али она мора то да чини за опште европске циљеве, и једино ради користи за и заједно са другим државама чланицама.“*²⁷

И поново се осведочујемо у позивања на немачку историју и географију, из којих поново црпе оправдања да води Европу и свет да постигне и друге стратегијске циљеве. Али се признаје и перспектива раста СР Немачке преко стабилизовања евро - зоне. Немачко виђење настављања успешних ЕУ интеграција подразумева најпре стабилизовање и развој евро зоне са својих 17 (ускоро 18) чланица. Немци ће чинити све да се садашња монетарна унија замени економ-

26 Ibid., p. 20.

27 Ibid., p. 20.

ском и пореском унијом, чиме Немци желе да промовишу пан - европски консензус о заједничким економским и финансијским политикама, који подржавају европска мњења.

Стога Немци нуде овом геополитичком визијом два модела будућности Европе. Први модел је снажнији европски оквир за националне реформе. То је „пут прагматичне интеграције, даља фискална консолидација, јачање конкуритивности држава чланица, блискија политичка сарадња у Европи.“ Притом би ЕУ Комисија играла важну улогу у контроли националне буџетске и фискалне политике. У овом делу анализе, уочава се немачко настојање да дође да преусмеравања ЕУ буџета, „са пољопривреде и инфраструктуре, на циљанији начин за подршку економским реформама.“ Немци предлажу посебан фонд, који би финансирале „државе чланице за промовисање структуралних реформи и мера за повећавање конкуритивности у земљама чланицама, које су у складу са европским препорукама.“

Јасно је да и оваква немачка оријентација води у даљем крњењу суверенитета земаља чланица ЕУ. Извесно је и како ће ЕУ скептици и суверенисти Европе снажно протестовати ако овакве идеје бриселске вашингтерновске линије реално стекну преовлађујући утицај у телима ЕУ у ближој будућности. Нас и следеће немачко виђење будућности ЕУ уверава како немачка држава, без обзира на разне анализе о осамостаљивању и удаљавању Немачке од САД, има нескривену оријентацију ка либералном капитализму, који је већ добрано опустошио и пауперизовао многе земље света. Како другачије тумачити немачку економску визију ЕУ, читајући ове редове њиховог геополитичког програма? „Популација која стари постаће тежак терет јавним финансијама у неким државама чланицама. На дужи рок, то ће бити теже за помирење консолидовања националних буџета са подстицајима за раст и радна места. Због чега би - четврто - Европски механизам стабилности требало на средњи рок да се развије у Европски монетарни фонд који би, међу осталим стварима, одредио процедуру за поступање са највећим пропустима.“²⁸

28 Ibid., p. 23.

Стареће становништво Европе је, дакле, тежак терет јавним финансијама, па у том детаљу зјапи нехумани карактер друштва које се заговара. Само је корак до еугенике! Што се Србије тиче, она је већ, и као кандидат за ЕУ, у овој категорији, као и у следећој рубрици о којој своје мишљење даје немачки експертски тим. Реч је о буџету државе. Додуше, у овом тексту се расправља о „буџету државе евро зоне,“ од кога смо још далеко, али је поучно да посматрамо оне чланице ЕУ које су већ у зони која „непрестано превазилази лимите дефицита које је успоставио Пакт.“ Немци предлажу јасну немилосрдну меру за такве.²⁹ „ЕУ би требало да се дозволи да то објави невалидним (буџетски дефицит државе - прим. З. П. П.) Европски суд правде требало би да изврши овај ауторитет на захтев Комисије, или индивидуалних држава чланица.“³⁰

Други немачки предлог формулисан је као „више заједничког капацитета да се дела на европској разини.“ Модел подразумева даље кораке интеграције из првог модела. Он већ захтева жртве чланица, јер њихове јавне финансије онда лако могу да трпе болне ударе, јер ће потпасти под даље интеграције. Даља интеграција ЕУ је могућа „ако државе погођене кризом одлучно наставе са консолидовањем својих националних буџета и са структурним реформама за побољшање њихових компетитивности.“

Немци предлажу и три мере стабилизовања монетарне уније: 1. довршавање банкарске уније, укључујући заједнички режим банкарске резолуције и довољне фондове за реструктуисање банака; 2. стварање буџета евро региона; 3. заједничке евро обвезнице за удео у националном дугу. Наговештај овакве политике је већ остварен својевременим преношењем моћи успостављања монетарне политике на Европску централну банку (ЕЦБ).

Доказ дубинске заинтересованости немачких стручњака и политичке класе за свеукупно моделисање друштвеног живота у Европи, не само на разини економије, или без-

29 Зато је и јасније „чашћавање“ Ангеле Меркел и Немачке бројним погрдним квалификативима у вези са нацистичком прошлошћу, које су просипали грчки медији и грађани у жеку кризе у протеклим годинама.

30 *New Power. New Responsibility. Elements of a German foreign and security policy for a changing world.*, p. 23.

бедности, јесте њихово виђење демократије. Они су открили и овакве ставове: „Циљ који надкриљује немачку европску политику, да ли да оптира за други модел дубље интеграције, био би стварање транснационалне европске мултиразинске демократије. (подвукао З. П. П.) Средишни елемент овог другог модела био би развој Комисије у једној економској влади која рефлектује политички састав Европског парламента и одговоран је за њега. Препорука Федералног уставног суда да би Немачка требало да игра већу улогу у пословима европске политике морала би да се узме за озбиљно, али да се Европски Парламент и Бундестаг не нађу као такмаци. (подвукао З. П. П.)

У будућности, национални парламент би требало да настави да се држи ван уобичајеног законодавног процеса ЕУ. Они би, међутим, требало да играју кључну улогу у одлукама о фундаменталној политици. Не једино да осигура демократску одговорност ових реформи, Немачка би требало да ради у правцу сазивања Конвенције на парламентарној основи.

Без обзира на дубину будуће интеграције, немачка европска политика требало би да води велику бригу да буде инклузивна и *community - friendly*, али не по сваку цену. Подстицање индивидуалних држава чланица да остану у Унији не би смело да буде постигнуто по цену окретања леђа часовнику европске интеграције. И обрнуто, немачко вођство у Европи, које је засновано на партнерству, захтева стрпљење, емпатију и, изнад свега, вољњу за компромисом - и не само у односу на оне партнере са којима она сарађује најчешће.³¹

Европску спољну политику немачки геополитолози виде као обликујућу силу (a shaping power), под условом „ако Европска унија има више уједињено спољно представљање.“ Немачка спољна политика требало би да настоји „да обезбеди да су проширење ЕУ и суседске политике прилагођене текућим развојима, да су Заједничка спољна и безбедносна политика оживљене, те да ЕУ постаје јак играч на светској сцени.

31 Ibid., p. 25 - 26

У 2003., ЕУ се посветила да прими земље Западног Балкана. У немачком је интересу да обезбеди да се то обећање одржи, како би за стално пацификовала и стабилизовала овај део Европе.“ Поново је у овом тексту видна неутажива жеља да се да на знање сопствена важност, моћ архитекте и *prime mover* - а. Ко је Немачку делегирао да иницира и кључно ради на остваривању примања земаља „Западног Балкана.“ Или, како би рекли адвокати - где то пише? И зашто ни немачки стручњаци из овог тима нису разјаснили - шта им то значи „Западни Балкан“? Не можемо, наравно, да верујемо, како не познају европску географију. Зато и питамо: чему и даље употреба те накарадне и незналачке кованице, која преживљава и мистериозно се користи чак и у овом важном немачком документу, тај накарадни појам из времена Хавијера Солане?

Не сматрамо притом, наравно, да ова анализа не поседује и мноштво корисних савета. Такав је, на пример, став да „*неуспеле реформе у земљи - кандидату устрајно прете политичкој, економској и друштвеној стабилности нове државе чланице.*“³²

IV. Немачка и њени стратегијски односи

Врхунски стратегијски циљ немачке спољне политике, сматрају аутори овог пројекта, јесте „обезбеђивање да међународни поредак остане мирољубив, слободан, заснован на владавини и кооперативан.“ То у пракси значи прилагођавање на нову ситуацију, на успон нових сила. Немци сугеришу градњу своје спољне политике и ангажовањем не- владиног сектора, цивилних друштава. Ипак, једна од константи њиховог концепта међународних односа јесте поимање *националних интереса*. Њихов уважавани партнер и стратегијски релевантан фактор су земље чије „*одлуке и унутрашњи развоји имају велики ефекат на немачке интересе и међународни поредак у целости. Класични критеријум за прорачун релевантности су: војна моћ, економски утицај, становништво, ресурси, капитал и географска локација. Но, оно што чини земљу стратегијски релевантном у контексту спољне*

32 Ibid., p. 26.

политике јесу њене способности да обликују моћ - то јест, способност и воља да донесу политички, економски, културни, или верски утицај да наметну у билатералним односима са трећим државама, у мултилатералним форматима, или на стратегијском тржишту.³³

У кључним спољнополитичким оријентацијама Немачка ће се и даље држати *кључних партнера*, САД, Канаде, Турске, те чланица ЕУ (које назива *неопходним партнерима*), а тек онда следе Јапан, Јужна Кореја, Аустралија, Нови Зеланд, Мексико и Израел (као *важни партнери*). Ова табела партнерстава Немачке *„проширују делокруг, домаћај и легитимитет немачке стварајуће моћи.“* Но, ту су и израњајуће силе, па Немци поседују и листу *изазивача*. На њој су Кина, Русија, Индија, Бразил, Јужна Африка (БРИКС), као и Индонезија (најбројнија муслиманска земља Азије, богата енергентима). Са Русијом, у контексту ЕУ суседске политике, Немци су остварили својевремено *„партнерство модернизације,“* а у актуелној ситуацији у Украјини, Немачка је веома опрезна и двоструког језика. Осуђује Москву због припајања Крима, али се противи санкцијама, шаљући истовремено своје најјаче генералне директоре најзначајнијих компанија на разговоре у Москву.

На крају, Немци излазе и са листом *кваритеља међународног поретка*: Иран, Северна Кореја, Венецуела, Куба, Сирија, Сомалија и Мали. *„Њихов кваритељски потенцијал може да резултује из чињенице да оне поседују или пролиферирују оружја масовног разарања, или да подржавају или пружају уточиште теористима; из своје локације (на пример, на стратегијској транспортној рути, или на поморској тачки пролаза -maritime choke point); или из унутарњих сукоба који имају утицај на њихове суседе, и прилично често на читав регион.“*³⁴ Мада аутори ове визије немачке геополитике износе аргумент за своју забринутост попут тога да *„у данашњем глобализованом свету, локални проблем може брзо да се развије у регионални и међународни проблем,“* ми сматрамо да је код већине овако позиционисаних земаља првенствено реч о поседовању енергетских сировина, као и да

33 Ibid., p. 31.

34 *New Power. New Responsibility. Elements of a German foreign and security policy for a changing world.*, p. 33.

се налазе на тачкама које контролишу међународне путеве које Немци, уопште Вашингтерна, желе под апсолутном својом контролом.

Зјанеће одсуство питања европског регионализма у новом стратегијском програму

Уочљиво је у овом сегменту стратегијског програма немачке државе одсуство одувек присутних снажних и континуираних напора Немачке да бране националне интересе немачких мањина, као и да шире свој утицај на европске народе, упорним залагањем за концепт регионализма у Европи. Одувек је немачка политичка класа, још од зачетка романтизма, дискретно, а снажно, финансијски, културно и политички, помагала организације које су се суштински бавиле и мешањем у суверенитет мноигих држава Европе. У документу који анализујемо нема ни речи о тим делатностима, а оне се, има пуно индикација, и данас предузимају. Пјер Илар, француски историчар - суверениста,

протеже великог генерала Галоа, несумњиво је најбољи европски познавалац и критичар немачког концепта регионализма. Он је европској јавности и разголитио активности организације *Föderalistische Union Europäischer Volksgruppen*, FUEV (*Федералистичка Унија етничких европских заједница*), са седиштем у Фленсбургу. Директно је, тврди Илар (а нико га није до данас демантовао) подржавана од немачког Министарства унутрашњих послова, још од Осамдесетих година прошлог столећа.³⁵ Преко високог немачког функционера, Ролфа Госмана, FUEV је била у стању да протури оквирну Конвенцију за заштиту мањина у окриљу Савета Европе, нарочито у вези са шпанским парламентарцима региона Каталоније, попут годподина де Пуига, захваљујући његовој препоруци 1201.³⁶

35 Видети: *Information, Union Fédéraliste des Communautés Ethniques Européennes*, 31 juillet 1997; *Information, Timisoara 1996, Union Fédéraliste des Communautés Ethniques Européennes*, Flensburg, Editions UFCE, 1996, p. 126 et *Union Fédéraliste des Communautés Ethniques Européennes*, Actuel, n° 60, juillet 1997.

36 Видети: *Comité ad hoc pour la protection des minorités nationales* (CAHMIN), Strasbourg, Editions Conseil de l'Europe, 1er février 1994, p. 11 / 4 mars 1994, p. 7 / 23 mars 1994, p. 10 / 15 avril 1994, p. 14 / 13 juin 1994, p. 12 / 8 juillet 1994, p. 12 / 19 septembre 1994, p. 12 / 14 octobre 1994, p. 7.

Фаворизујући промоцију свих карактеристика својствених мањинама (члан 5), овај документ узима још више маха, захваљујући Повељи о регионалним, или мањинским, језицима, коју је лансирала резолуција 192 (1988) Савета Европе, са немачким известиоцем Хербертом Коном, чланом правног одбора FUEV. Та Повеља фаворизује употребу регионалних језика у свим областима (образовање, медији, правда, администрација...), али такође изазива постојање граница (чланови 7 и 14).³⁷

По Илару, „ово етничко признавање неће истински моћи да постане ефективно, осим од тренутка када ће се применити политичка аутономија на регионалној лествици. То је управо улог Повеље о локалној аутономији који је лансирала резолуција 126 (1981)“.³⁸ Овај текст се ослања у почетку на извештај од 89 страница, насловљен „Регионалне институције у Европи“, Немца А. Галета(Galette), који признаје политичку аутономију на свим разинама (финансијској, административној...) ³⁹ Тај почетак парцелизовања добиће још живљи замаха са Повељом о регионалној аутономији лансираном препоруком 34 (1997) Савета Европе ⁴⁰

37 *Conférence permanente des pouvoirs locaux et régionaux de l'Europe, Résolution 192 (1988)*, Discussion par la conférence permanente et adoption le 16 mars 1988, 2è séance (voir Doc. CPL (23) 8, partie I, projet de résolution présenté par la Commission des affaires culturelles et sociales, rapporteur : Herbert Kohn.

38 Видети: Pierre Hillard, *Minorités et régionalismes dans l'Europe fédérale des régions*, sous -titre : *Enquête sur le plan allemand qui va bouleverser l'Europe*, préface de Paul - Marie Coûteaux et postface d'Édouard Husson, Éditions François - Xavier de Guibert, 2001; И: *Résolution 126 (1981) sur les principes de l'autonomie locale*. Discussion par la conférence le 29 octobre 1981 et adoption de la 3è séance (voir Doc. CPL (16) 6, partie I, projet de résolution présenté par la commission des structures et des finances locales, rapporteur : Lucien Harmegnies). У: Pierre Hillard, *Minorités et régionalismes dans l'Europe fédérale des régions*, sous -titre : *Enquête sur le plan allemand qui va bouleverser l'Europe*.

39 Видети :Rapporteur: A. Galette, *Rapport sur „Les Institutions régionales en Europe „*, Strasbourg, Ed. Congrès des Pouvoirs Locaux et Régionaux de l'Europe, Quinzième Session, Strasbourg, 10-12 juin 1980 (CPL (15) 5 final), projet de résolution présenté par la Commission des Structures et des Finances Locales. Цитирано у: Pierre Hillard, *Minorités et régionalismes dans l'Europe fédérale des régions*, sous -titre : *Enquête sur le plan allemand qui va bouleverser l'Europe*, préface de Paul-Marie Coûteaux et postface d'Édouard Husson, Éditions François-Xavier de Guibert, 2001;

40 Видети: *Recommandation 34 (1997) sur le projet de Charte européenne de l'autonomie régionale*. Discussion par le Congrès et adoption le 5 juin 1997, 3è séance (voir Doc. CPR (4) 4 révisé, recommandation présentée par M. Peter Rabe,

Како је открио историчар Пјер Илар, извештач је тада био Петер Рабе, социјалистички посланик Ланда Доње Саксоније. Још веће чуђење изазива и да је на иницијативу владе тог Ланда, у то време, његов министар - председник будући канцелар Герхард Шредер - представљен први пројекат Повеље у Хановеру, марта 1996. Дефинитивна растакања Држава ЕУ ће се убрзати оквирном Конвенцијом о трансграничној сарадњи, коју је лансирао европски институт по фасади, али немачки у свом делању, ARFE (Асоцијација европских граничних регија), која заседа у Гронауу, у Немачкој.⁴¹ Врховни циљ овог института, како то стипулише Повеља, јесте да трансформише границе Држава у административне границе.⁴²

Као последица, модификација граничне линије у функцији етничког карактера ће се остваривати још лакше. То је утолико истинитије што Немачка - *via FUEV* - подржава стотинак аутономистичких покрета у Европи, међу којима бретонских, алзашких, мозелских, фламанских, и Савојска Лига.⁴³

V. Немачка и међународна безбедност

Језгровито се на почетку финалног одељка овог виђења будуће Немачке приказује „фазу безбедности без преседа.“ *Њихова земља је у миру са својим суседима у Европи и чланица је најмоћније војне алијансе у свету. Проширење ЕУ*

---

rapporteur). Видети и: Rapporteur Peter Rabe (Allemagne), *projet de rapport explicatif du „Projet de charte européenne de l'autonomie régionale“*, Quatrième session (Strasbourg, 3-5 juin 1997), Strasbourg, Editions CPLRE, 1997. Цитирано у: Pierre Hillard, *Minorités et régionalismes dans l'Europe fédérale des régions*, sous -titre : *Enquête sur le plan allemand qui va bouleverser l'Europe*.

41 Видети: ARFE, *Association des Régions Frontalières Européennes, 25 ans de travail en commun*, Gronau, Editions ARFE, novembre 1996.

42 Видети: *Charte européenne des régions frontalières et transfrontalières*, Gronau, Editions ARFE, 20 novembre 1981, modifiée le 1er décembre 1995, pp. 3 à 6. Цитирано у: Pierre Hillard, *Minorités et régionalismes dans l'Europe fédérale des régions*, sous -titre : *Enquête sur le plan allemand qui va bouleverser l'Europe*.

43 Видети: *Information Haderslev, 1999*, Union Fédéraliste des Communautés Ethniques Européennes, Flensburg, Editions UFCE, 1999. Документ представља комплетну листу ових аутономистичких покрета у Европи, са њиховим именима и адресама, као и координате немачког Министарства унутрашњих послова које међусобно комуницирају.

и НАТО поставило је заштитни прстен стабилних демократија око Немачке.“ (подвукао З.П. П.)

Инструменти будуће немачке безбедносне политике подразумевају најпре способност да интегришу системе, пре свега превенцију кризе, управљање и пост-кофликтно поступање, за шта ће бити неходно „побољшавање координације између цивилних, полицијских и војних снага.“ Константује се да је „Немачка испред многих ЕУ и НАТО партнера у својој способности да пошаље цивилни персонал, попут официра полиције, судија, или избоних посматрача, у кризне области. Упркос томе, њена способност често лежи иза сопствених амбиција у тој области.“⁴⁴

Што се тиче носталгичне константне жеље за учествовање у војним пословима света, немачки стручњаци својим констатовањем репертоара учествовања у војним мисијама међународних снага, овде свакако указују да је немачка армија, Bundeswehr, на само корак до позиције одлучујућег војног фактора у блиским будућим оружаним сукобима планете. Они кажу: „Немачке оружане снаге (заједно са њеним савезницама и партнерима) дају свестрани допринос у пружању безбедности. Оне пружају ситуациону обавештеност и доприносе раном упозоравању. Оне остају неопходне за националну и савезничку одбрану, помажу у превенцији криза и у смиривању, ограничавању и окончавању сукоба. Оне учествују у обезбеђивању линија снабдевања и транспорта. И оне спасавају немачке грађане у иностранству, где је неходно. Њихове мисије данас сврставају се од хуманитарне помоћи, до операција војног саветништва, подршке, извиђања и стабилизовања, све до борбених операција. (подвукао З. П. П.) Национална и савезничка одбрана остају примарни фокус немачке безбедносне политике, јер ризик од интра и интер - државних сукоба, као и пролиферација оружја масовног уништења и њихових система испоруке и даље расту у европским јужним и источним суседствима. То ствара нову хитност, на пример, немачким учешћем у успостављању заједничког НАТО ракетног одбрамбеног штита у Европи.“⁴⁵

44 Видети: New Power New Responsibility. Elements of a German foreign and security policy for a changing world, p. 39.

45 Ibid., p. 39 - 40. Видети и: З. Петровић Пироћанац, *Мали појмовник*

*Несугласица: коришћење војне силе
без мандата Света безбедности УН?*

Знак питања иза ове међународне дилеме најбоље одсликава морал концепата великих сила и значајних земаља света, у које спада и Немачка. Немачки стручњаци овде постављају ово питање тек деценију и по пошто су флагрантно саучествовали у злочинима САД и целокупне Вашингтерне у Србији 1999. Немци нису имали двоумљења, ни моралних дилема, када су расипали осиромашени уранијум, забрањено армагедонско оружје, по главама грађана Србије, током пуна два и по месеца. Нема у овом последњем делу њиховог виђења будућности, ни речи жаљења, ни извињења, чак ни помињања злочинстава у којима је њихова држава и војска учествовала, по трећи пут у XX столећу, нападајући малену Србију.⁴⁶

Стога стављамо на увид дужи цитат, јер заиста овај историјски класични интелектуални неморал, који исказују у овом случају савремени немачки стручњаци, сврставаће ову анализу у легендарне текстове. Ево како нам они тумаче срамне странице историје садашњости, у којој и њихова земља има значајну улогу: *„Како би Немачка делала када се покаже нека хитна потреба за војном акцијом да се спречи, на пример, иминентни геноцид, етничко чишћење, или употреба међународно забрањених оружја, а консензус у Савету безбедности не може да се постигне на време - посебно ако је такав консензус блокиран ветом?“* На наше запрепашћење, данас Немци заузимају одлучни став, кога није било у нападима на Србе 1999., када Савет безбедности није дао одобрење за кукавичка бомбардовања, већ је то била одлука Вашингтерне. *„Позиције о овом питању остале су непомирљиве у оквиру пројекта. Ниједна војна интервенција без мандата Савета безбедности: Према Повељи Уједињених нација, коришћење војне силе је једино дозвољиво, ако је*

геополитике, *“Freie Operationen”*, стр. 138 - 140, Центар за геополитичке студије „Југоисток“ & Институт за политичке студије, Београд, 2004.

46 Видети: Зоран Петровић Пироћанац, *Вашингтерна и Срби. Од Труманових јаја, до Клинтоновог осиромашеног уранијума*, Институт за политичке студије, Београд, 2013.

ауторизовано од Савета безбедности УН за одржање или обнављање међународног мира, или у случају индивидуалне, или колективне самоодбране. Забрана за унилатерално коришћење силе изражава потребу за поузданим, законом обвезатним међународним поретком. Ово с намером да се спречи злоупотреба и грешке у просуђивању. Ту забрану мора да поштује свака држава која жели да задржи способност да се ово заове у будућности. Док је Генерална скупштина УН успоставила принцип 'Одговорност да се заштити,' 2005., то не обавезује Савет безбедности да од заштите цивилних популација којима се прети првенствени узрок у њиховим одлукама, да не говоримо о ауторизовању војне операције. Из тог следи да никаква војна интервенција није дозвољена без мандата Савета безбедности - чак ни да се спречи геноцид."

И још један цитат, који се односи на интервенцију без мандата Савета безбедности у изузетним случајевима: „У веома уско дефинисаним изузетним случајевима, попут иминентне претње оштрих прекршаја људских права, и ако употреба војне силе изгледа неизбежном да се одврати нека иминентна опасност, такозване 'хуманитарне интервенције' требало би да буду допустиве без ауторизације Савета безбедности УН. У ситуацијама овакве природе, постоји сукоб између етичких разматрања људске безбедности с једне стране, те међународног права с друге. Прихватање геноцида је већи прекршај фундаменталних табуа и цивилизацијских норми него кршење забране (заиста често кршењих у пракси) у коришћењу силе. У таквим ситуацијама, због тога, Немачка би требало да буде отворена за колективну војну акцију. Немачка носи посебну одговорност у том погледу због свеопштег интереса за светски поредак, који је повезан вредностима и због своје преданости људским вредностима.“ Последњи цитат је заправо једина индиректна референца на бомбардовање Срба 1999., уз неозбиљни претекст за озбиљну земљу попут Немачке, да је вршен геноцид над Албанцима - Шиптарима.

Закључак

У време ове анализе новог немачког стратегијског документа, криза у Украјини се распламсава. Немци и неколи-

ко других земаља у оквиру ОЕБС - а су већ крајем априла и у томе дали свој „допринос“ грубог мешања у унутрашње ствари Украјине. Снажни доказ је и окончана афера са седморицом посматрача ОЕБС - а, заробљене у Славјанску, оптужене за шпијунажу у корист НАТО - а. И заиста, показало се да су четворица немачких војно - обавештајних стручњака заробљене групе, Немци, мајори и пуковници, као и да је шеф групе био немачки контраобавештајни пукопвник Аксел Шнајдер. Је ли то био покушај примене дела препоручене стратегије нашег анализованог документа за немачку спољну политику и безбедност, да „Немачка носи посебну одговорност у том погледу због свеопштег интереса за светски поредак, који је повезан вредностима и због своје преданости људским вредностима“?

Скандал који је у Немачкој тим поводом избио, натерао је „трећег човека“ владајућег демохришћанског блока Енгеле Меркел, Петера Гаувајлера. Он је оштро напао немачку вјску за овакво, по њему недопустиво мешање Бундесвера у кризу у Украјини. „Јасно је да је увлачење официра НАТО - а у конфликт у интересу револуционарне владе у Кијеву, у чију је легитимност довољно...Али ми није јасно како су надлежни у нашој влади дозволили да се војска неспретно упусти у авантуру сумњиве намене“.⁴⁷

Петер Гаувајлер је, мада политичар десног профила, истовремено израз и даље снажних демократских тенденција унутар немачке државе, доказ да покушаји повремених враћања Немачке на колонијалистички дух, попут делова анализованог документа, наилазе на снажно противљење важносектора немачке политичке класе. Српска јавност је вероватно заборавила да је управо Петер Гаувајлер, потпредседник ЦСУ, устао 1999. против бомбардовања Срба без мандата УН. До данас је чврст у том ставу. „То су наши политичари добро знали - стручњаци су упозорили серијом експертиза на правну неодрживост аргумената за напад.“⁴⁸

47 Увек прецизни и изузетно обавештени и образовани новинар „Политике“, стручњак за германски свет, Милош Казимировић, разголићује немачки дебакл у надполовичном саставу мисије официра НАТО - а, заробљеном у Славјанску. Видети: „Шта су официри НАТО - а у цивилу тражили у Украјини“, *Политика*, 5. мај 2014.

48 Видети: „Шта су официри НАТО - а у цивилу тражили у Украјини“, *Политика*, 5. мај 2014.

Аутор овај шпијунски скандал види као сасвим репрезентативни „узорак“ конкретизовања духа документа „Нова моћ Нова Одговорност. Елементи за спољну и безбедносну политику за Немачку.“ Брукање Немаца у Славјанску само је, уверени смо, практични израз бројних сугестија које су држави препоручили стучњаци који су израдили овај пројекат. Крајња консеквенца је да је, супротно бројним тврдњама и анализама у свету како се Немачка лагано одваја од утицаја САД, а приближава Русији, тенденција супротна. Берлин се, нарочито у безбедносном домену, просто „лепи“ на стратегију САД. Немачка жели да учвршћује своју војно - стратегијску позицију унутар НАТО - пакта, она чини све да Бундесвер постане предводник конкретних војних операција Вашингтерне, кад год то САД затраже. С једне стране, Берлин дуги низ година лобира за своју сталну столицу у СБ УН, а с друге све нестрпљивије жели да уиграва перформансе своје армије, у стварним борбама, са живом муницијом, широм планете, под диригентском палицом америчке арије, са даљом еволуцијом да једног дана, на миг Вашингтона, сама обави сваку војну операцију, било где на свету.⁴⁹

Уверени смо и да ова кратка радиографија немачке стратегијске визије јасно указује на нужност навикавања српске политичке класе на редовни квалитетни мониторинг и детаљне анализе геополитичких кретања идеја у, за Србију најважнијим, номенклатурама света. Мислимо конкретно на праћење оваквих тенденција у САД, Русији, Немачкој, Уједињеном краљевству, да поменемо само најгломазније системе. Но, квалитетну пажњу Србија мора да обраћа и на први прстен стратегијског непријатељског (вашингтерновског) окружења, а у ту групу спадају: Хрватска, Албанија са окупираним КиМ - ом, Црна Гора, сарајевски део БиХ - а, Бугарска, Мађарска, Аустрија, чак и Румунија, на жалост.

У вртлогу завршних радова на новој безбедносној архитектури и геометрији Југоистока Европе, осмишљеним

49 Немачка стратегија никада јавно не помиње француску нуклеарну моћ, али је у војним немачко - француским круговима јасно да је овај моменат кључан за испуњење немачког сна о поновној планетарној моћи. Познајући француску цивилизацију и доктрину, аутор је скептичан да ће Французи икад пристати на некакво су - руковођење Немачке њиховим нуклеарним арсеналом. И ту се прича о заједничкој Европи зауставља, без обзира на моћ доктрине Вашингтерне.

да се Србији нанесу неподношљиви нови територијални губици, да се Србија у стратегијском периметру Југоистока Европе Србија и даље маркира као лака војна ловина Вашингтерне, и те како треба да се анализује и овај немачки стратегијски документ. Упркос чињеници да српска држава у новој историји (мислимо на период *историје садашњости*) никада није оформила ћелије озбиљних и образованих геополитичких тимова, при било ком министарству, а камо ли у тиму Премијера, или Председника Републике, упозоравамо да овакви значајни документи морају да постану предмет озбиљног промишљања српске будућности.

Јер, као и увек у историји, тако и у XXI столећу, сиromашна и слабашна српска држава мораће да се провлачи кроз све нове стратегијске Сциле и Харибде, најпре због свог демографског усуда, потом због недозвољено дуге идејне конфузије српске политичке класе, као и због неразумљиве разједињености по питању одбране голог идентитета. Србија најзад мора да пронађе поуздани безбедносни кишобран, који би је сигурно заштитио од евентуалних нових претњи ракетним ударима недозвољеним осиромашеним уранијумом. Онај који је неће довести у положај да њена деца у будућности ратују у било каквим војним операцијама, као испомоћ било каквим, немачким, или иним, армијама Вашингтерне.

Zoran Petrovic Pirocanac

RADIOGRAPHIE DE LA NOUVELLE
DOCTRINE GÉOPOLITIQUE ALLEMANDE

(Nouveau pouvoir. Nouvelle responsabilité. Eléments de la politique allemande extérieure et de sécurité pour le monde en changement)

Résumé

Cet essai tente d'analyser radiographiquement une vision indicative, importante et complexe de l'avenir allemand, " Les éléments de la politique extérieure et de sécurité allemande pou le monde en changement. "Nouveau pouvoir et nouvelle responsabilité," titre principal de l'analyse stratégique allemande, englobe

cinq chapitres: le renforcement de la coopération trans - atlantique, les rapports entre l'Allemagne et l'ordre international, les rapports entre l'Allemagne et l'Europe, les rapports stratégiques allemands et le rôle de l'Allemagne dans la sécurité internationale.

Pour ce travail l'état allemand a rassemblé 52 experts de renom en une équipe multidisciplinaire travaillant dévouément pendant plusieurs mois en 2013. Le résultat est une cinquantaine de pages de la vision de l'Allemagne et du monde dans les années Vingt et Trente de notre siècle. En fait, nous nous référons à la version accessible aux experts étrangers, et non pas à celle qui est beaucoup plus volumineuse et "seulement pour les yeux des dirigeants allemands. "

Le début même de la reflexion collective de l'avenir allemand rappelle irrésistiblement la traditionnelle pensée des stratèges et dirigeants allemands de la „vieille école” : “L'Allemagne n'était jamais auparavant aussi prospère, hors de péril et libre comme aujourd'hui. Mais, le pouvoir et l'influence entraînent la responsabilité. Cela signifie aussi qu'elle doit assumer des nouvelles responsabilités.”

Notre analyse démontre l'évidence d'une humeur et d'une atmosphère stratégiques offensives aux rangs de la classe politique allemande. L'Allemagne désire uniquement une position solide dans le club des états du monde les plus importants économiquement et militairement. Tous ses plans macro politiques, économiques et militaires poursuivent ce but. Nous avons désormais une Neues Deutschland devant nous.

Contrairement à de nombreux experts en géopolitique et des analyses du monde entier, que l'Allemagne se sépare graduellement de l'influence décisive américaine, et qu'elle s'approche des Russes, cet auteur considère que la tendance est plutôt contraire. Berlin “colle” de plus en plus à la stratégie des Etats - Unis, surtout dans le domaine de sécurité. L'Allemagne fortifie sa position militaro - stratégique à l'intérieur de l'OTAN et fait tout son possible pour que la Bundeswehr vient à la tête des opérations militaires de la Washington, n'importe ou les Etats - Unis l'exigent.

D'un côté, Berlin fait son lobbying depuis des années pour obtenir son siège permanent au CVonseil de sécurité des Nations Unis, et de l'autre l'Allemagne améliore vite les performances de

son armée pour entrer dans des batailles réelles, partout dans le monde, sous le commandement de l'armée américaine.

Toutes ces évolutions de la géopolitique allemande, exposée dans le texte analysée dans notre essai, devrait attirer une grande attention de la classe politique serbe. Il y a de quoi apprendre des Allemands, comme toujours dans l'histoire de l'Europe. Petite Serbie, sans cesse dans le tourbillon des travaux sur l'architecture de sécurité de Sud Est de l'Europe depuis presque 25 ans, devrait bien analyser ce document stratégique allemand. Enfin, nous sommes toujours dans le colimateur géopolitique des Allemands.

Mots - clés: Alliance atlantique, coopération transatlantique, ordre international, Union européenne, sécurité internationale, nouveau environnement stratégique, démocratie transnationale européenne à plusieurs échelons,

Анекс I:

„Нова моћ. Нова Одговорност.“ Пројекат и његови учесници

Овај документ је резултат пројекта „Елемената за спољну и безбедносну политику за Немачку,“ заједничку иницијативу немачког Маршаловог фонда Сједињених држава и Stiftung Wissenschaft und Politik (немачки Институт за међународне и безбедносне послове) и основао га је Штаб за политику планирања Федералне спољне канцеларије. Учесници су били експерти за спољну и безбедносну политику из Бундестага, администрације, науке, индустрије, фондација, тинк- танкова, медија и не- владиних организација. Документ рефлектује консензус, али и несагласност у њиховим расправама, које су одржаване у четири радне групе између новембра 2012. и септембра 2013. Анализе и препоруке садржане у њему нису неопходно изражавали сви чланови пројекта.

Тим немачких стручњака који је допринео изради немачке нове доктрине

Project Management

Dr. habil. Markus Kaim, Stiftung Wissenschaft und Politik
Dr. Constanze Stelzenmüller, The German Marshall Fund of the United States

Working Group Coordinators

Dr. Lars Brozus, Stiftung Wissenschaft und Politik, Dr. Jörg Forbrig, The German Marshall Fund of the United States, Dr. Ronja Kempin, Stiftung Wissenschaft und Politik Dr. Claudia Major, Stiftung Wissenschaft und Politik

Assistants

Birthe Tahmaz, Stiftung Wissenschaft und Politik, Thomas Friebe, The German Marshall Fund of the United States

Participants

Niels Annen, Friedrich-Ebert Foundation Dr. Thomas Bagger, Federal Foreign Office Peter Beyer, Member of the German Bundestag Dr. Jochen Bittner, DIE ZEIT, Prof. Dr. Tanja Börzel, Freie Universität Berlin Knut Brünjes, Federal Ministry of Economics and Technology Dr. Christian Buck, Federal Foreign Office Dr. Nikolas Busse, Frankfurter Allgemeine Zeitung Michael Flügger, Federal Chancellery Dr. Arndt Freiherr Freytag von Loringhoven, Federal Foreign Office Prof. Dr. Manuel Fröhlich, Friedrich-Schiller University Jena Dr. Bastian Giegerich, Federal Ministry of Defence Wolfgang Grenz, Amnesty International Dr. Ulrike Guérot, European Council on Foreign Relations Dr. Wibke Hansen, Center for International Peace Operations Prof. Dr. Gunther Hellmann, Johann Wolfgang Goethe University Frankfurt/Main Martin Jäger, Daimler AG (until August 15, 2013) Alexandra Jonas, German Armed Forces Military History Research Office Dr. Patrick Keller, Konrad-Adenauer Foundation Roderich Kiesewetter, Member of the German Bundestag Dr. Katrin Kinzelbach, Global Public Policy Institute Thomas Klein-Brockhoff, The German Marshall Fund of the United States (until August 15, 2013) Stefan Liebich, Member of the German Bundestag Dr. Barbara Lippert, Stiftung Wissenschaft und Politik Heike MacKerron, The German Marshall Fund of the United States Dr. Stefan Mair, Federation of German Industries Prof. Dr. Hanns Maull, University of Trier Rainer Meyer zum Felde, Federal Academy for Security Policy Dr. Stormy-Annika Mildner, Stiftung

Wissenschaft und Politik Prof. Dr. Jürgen Neyer, European University Viadrina Dietmar Nietan, Member of the German Bundestag Prof. Dr. Georg Nolte, Humboldt University Berlin Omid Nouripour, Member of the German Bundestag Prof. Dr. Volker Perthes, Stiftung Wissenschaft und Politik Dr. Tobias Raffel, Roland Berger School of Strategy and Economics

Dr. Karsten Sach, Federal Ministry for the Environment, Nature Conservation and Nuclear Safety Prof. Dr. Eberhard Sandschneider, German Council on Foreign Relations Jürgen Schnappertz, Federal Foreign Office

Dr. Daniela Schwarzer, Stiftung Wissenschaft und Politik Svenja Sinjen, German Council on Foreign Relations

Joachim Spatz, Member of the German Bundestag Gerd Tebbe, German Bundestag Dr. Hinrich Thölken, Federal Foreign Office Stefani Weiss, Bertelsmann Foundation Dr. Jasper Wieck, Federal Foreign Office

Анекс 2

Домаћа димензија немачке спољне политике

„Немачка спољна политика ће наставити да развија пуни опсег инструмената спољне политике, од дипломатије, спољне помоћи и културне политике, до коришћења војне силе. Међутим, чињеница да је она глобално умрежена и међузависна, такође захтева нове приступе на националној разини: блискију координацију између департмана, блискију сарадњу између извршног и законодавног, као и са истраживачким институцијама, ефективнију политичку контролу, као и већу преданост саобраћању са немачком јавношћу.

Министарства спољна нису имала монопол над дефинисањем и пимењивањем спољне политике већ извесно време. Она ће морати да и даље еволуирају, да постану иницијатори и мрежни менаџери који организују процесе одређивања и доношења одлука. Све више министарстава тражиће своју реч у спољној политици данас. То онда чини још неопходним да се прикупљају и концентришу владине анализе, управљање и способности вођства. Тек као пример: превенција

кризе, управљање и follow-up („да се буде близу играча“, да се припомогне“ - прим.З. П. П.) у Немачкој се и даље омета недостатком сарадње између цивилних, дипломатских, полицијских и војних снага.

Комплексније окружење са скраћеним временима за одговор такође захтева когнитивне способности. Знање, перцепција, разумевање, просуђивање и стратегијско предвиђање: све те вештине могу да се подучавају и обучавају. Но, све то захтева инвестирања - од стране државе, али и од стране универзитета, истраживачких институција, фондација и институција спољне политике.

Циљ мора да буде успостављање интелектуалног окружења, које не само што оспособљава и потхрањује политичку креативност, већ је такође кадро да развија политичке опције брзо и у форматима који могу да се операционализују.

Више се такође тражи и од немачких политичких супервизорских тела. Креатори политике, као и јавност, мораће да се навикну на идеју да ће проминентнија немачка улога на глобалној сцени захтевати више ресурса. Нити би требало да се подцени чињеница да више forward - leaning немачка спољна политика не чини политичку контролу лакшом. Ово може да заштити теме легитимности код куће. Активнија немачка спољна политика такође захтева одговарајући мониторинг и контролу законодавством. Ако ништа друго, ово захтева јачање људских и финансијских ресурса у Бундестагу. Најзад, креатори политике, као и експерти у Немачкој, воле да се жале око недостатка разумевања спољне политике од јавности. Али, на њима је да то мењају, јер не постоји недостатак занимања. Данас, цивилно друштво (код куће и другде) не само да посматра и

коментарише немачку спољну политику као никада пре, већ чак доприноси њеном обликовању. Креатори политике морају стога да уче да саопштавају своју циљеве своје спољне политике и забинутости ефикасније, како би убедили сопствене немачке грађане, као и међународно јавно мњење. „ (pp.7 - 8)

Анекс 3

Тим експерата је у одељку „Препоруке“ изложио креаторима будуће немачке стратегије важне правце даљег јачања немачког места на светској стратегијској мапи.

„Препоруке”:

- На дужи рок, Немачка би требало да види саму себе као снабдевача идејама за реорганизовање и прилагођавање међународног поретка.
- Немачка би требало да заговара реформисање институција међународног поретка, посебно да се УН систем учини ефектнијим и легитимнијим. То такође укључује реформисање Савета безбедности са немачким учешћем.
- Немачка би требало да ради у правцу адаптације, продубљивања и правног регулисања секторског владања, и за заштиту опитних добара. (р. 17.)
- Немачка мора да ради на продубљивању европске интеграције, како би оспособила Европску унију да овлада интерним и спољним изазовима са којима се суочава, без компромитовања демократије.
- Немачка би требало да нагони на проширивање ЕУ кроз приступ Западног Балкана; да тежи блиском и стабилном односу ЕУ са Турском; да обезбеди да ЕУ, као регионална сила, доследно користи све своје инструменте за промовисање стабилности и добру владавину у свом јужном и источном суседству.
- Немачка би требало да настоји да обезбеди даљи развој CFSP и CSDP; да EEAS и Високи представник буду ојачани; и да буду могуће одлуке квалификоване већине. (р. 28)
- Немачка би требало да одржи, јача и шири своје доказано партнерство у оквирима ЕУ, НАТО и Уједињених нација. То би требало да чини пресадн у односима са израњајућим силама.
- Немачка би требало да ојача своје партнерство са изазивачима чији се интереси умногоме поистове-

ћују са интересима Немачке и Европе. Посебно би требало да промовише улоге регионалног вођства за такве земље, као и њихово учешће у међународним организацијама.

- Немачка спољна политика мора или да интегрише изазиваче охрабрујући их за конструктивно делање, или да их суспреже ограничавајући њихов делокруг акције (т.ј. диверсификујући њихове испоруке сировина, или подржавањем регионалних такмаца. (р. 36)
- Парадигма управљања ризиком за немачку безбедносну политику захтева свеукупни владин приступ и ојачавање способности у областима знањас, анализе и стратегијског предвиђања - укључујући једну интердепартманску анализу стратегијског ризика.
- Криза и одбор за војно развијање требало би да буду успостављени у немачком Бундестагу. Парламентарно учешће у одлукама о развијању требало би да буде учињено флексибилнијим, нас пример стварајући мисије подложне опозивању, комбиноване са ранијим учешћем законодавства извршног влашћу и расмене информација са савезничким законодавствима.
- Да би боље информисала немачку јавност о текућим безбедносним изазовима, Федерална влада би требало да редовно подноси извештај о немачкој безбедности Бундестагу. (р. 44)

Литература

- Yossef Bodansky, *Offensive in the Balkans*, The International Strategic Studies Association, Alexandria, Virginia, 1995.
- Јосеф Бодански, *Неки то зову мир. У ишчекивању рата на Балкану*, З. Петровић: Југоисток, Београд, 1998.
- „*New Power. New Responsibility. Elements of a German foreign and security policy for a changing world*“, SWP Stiftung Wissenschaft und Politik, Deutsches Institut für Internationale Politik und Sicherheit, The German Marshall Fund of the United States G | M | F., 2013.
- Pierre Hillard, *Minorités et régionalismes dans l'Europe fédérale des régions*, sous -titre : *Enquête sur le plan allemand qui va bouleverser l'Europe*, préface de Paul-Marie Coûteaux et postface d'Édouard Husson, Éditions François-Xavier de Guibert, 2001 ;
- Pierre Hillard, *Les Ambiguïtés de la politique allemande dans la construction européenne*, thèse de doctorat de sciences politiques sous la direction d'Edmond Jouve, université Paris-V, 2005 ;
- Pierre Hillard, *La Décomposition des nations européennes*, sous-titre : *De l'union euro-Atlantique à l'État mondial. Géopolitique cachée de la constitution européenne*, préface d'Édouard Husson, Éditions François-Xavier de Guibert, 2004 ;
- Pierre Hillard, *La Marche irrésistible du nouvel ordre mondial*, sous-titre : *Destination Babel*, Éditions François-Xavier de Guibert, 2007 ;
- Pierre Hillard, *La Fondation Bertelsmann et la « gouvernance mondiale »*, Éditions François-Xavier de Guibert, 9 avril 2009.
- Зоран Петровић Пироћанац, *Мали појмовник геополитике*, Центар за геополитичке студије „Југоисток“ & Институт за политичке студије, Београд, 2004.

3. Петровић Пироћанац, *Геополитика енергије*, Институт за политичке студије, Центар „Југоисток“, Београд, 2010.
- Pierre Hillard, *Chroniques du mondialisme*, Éditions le retour aux sources, mars 2014.
- Information, Union Fédéraliste des Communautés Ethniques Européennes*, 31 juillet 1997; *Information, Timisoara 1996, Union Fédéraliste des Communautés Ethniques Européennes*, Flensburg, Editions UFCE, 1996, p. 126 et *Union Fédéraliste des Communautés Ethniques Européennes, Actuel*, n° 60, juillet 1997.
- Comité ad hoc pour la protection des minorités nationales (CAHMIN)*, Strasbourg, Editions Conseil de l'Europe, 1er février 1994, p. 11 / 4 mars 1994, p. 7 / 23 mars 1994, p. 10 / 15 avril 1994, p. 14 / 13 juin 1994, p. 12 / 8 juillet 1994, p. 12 / 19 septembre 1994, p. 12 / 14 octobre 1994, p. 7.

Овај рад је примљен 13. маја 2014. године а прихваћен за штампу на састанку Редакције 18. јула 2014. године.